

MONTREAL VEZET

A kanadai magyar szellemi élet középpontjai között talán a legrohamosabb fejlődést éppen francia-Kanada metropolisában lehetjük fel. Valóban meszerü az a magasbaívelés, melylyel ennek a hatalmas kereskedelmi és közlekedési világvárosnak a magyarsága elért az utóbbi néhány év folyamán. Mintha a földből nőtt volna elő Montreal magyar társadalmi élete: úgy szőlővén egyik napról a másikra intézmények, társadalmi tömörülések, sajtó- és idegenben való előretörésnek számtalan más eszköze tanuskodott arról, hogy olyan alapokon és olyan irányban indult el, melylyel előbb-utóbb kiverekszi magának fajunk érvényesülését — még Montrealban is.

Pedig ha valahol, úgy talán éppen Montrealban a legnehezebb az ugynevezett "idegenek" boldogulása. Különösen a mai nehéz világban, amikor még a bensülött lakosságunk is azon fű a feje, hogy mi lesz a holnap betéve falattal. Kétszerezten fontos tehát, hogy a magyar társadalom az ilyen nehéz terpen készüljön fel leginkább a megélhetésért folytatott harcra és kiverekszi az elismerést számunkra olyan körökben is, ahol eddig még nem valami sok jól hallhattak felőlünk. Még magasabb és nagyobb, erősebb lélekről tanuskodik az a feladat, melyre a montreali Hungaria Társadalmi Egyesület vállalkozott amikor elhatározta, hogy fenti hivatása mellett még az óhazának is segédkezet nyújt a válság napjaiban.

Mindannyian jól tudjuk, hogy kevés támogatást remélhetünk azoktól a kanadalaktól — legyenek azok akár angolok, akár franciák — akik még a háborús lelket magyarellenes propagandájának hatása alatt nem tudnak még ma sem megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy abban a pillanatban, amikor ennek az országnak a földjére léptünk, mi is — testvéreik vagyunk. A montreali Hungaria Egyesület volt az első társadalmi alakulat Kanadában, mely ennek a tarthatatlan állapotnak a megszüntetésére irányuló törekvéseit egybekapcsolta az óhaza megismertetésével. Hogy az évente Európába utazó sok kanadai miképpen igyekszik társadalmi uton Magyarországra csalogatni ez a céltudatos tömörülés, arra vessen fényt az a levél, melyet az Egyesület vezetősége küldött az illetékes óhazai szervezethez:

— A montreali Hungaria Társadalmi Egyesület a külföldi magyar egyesületekben létesítendő idegenforgalmi bizottságok alakítására vonatkozólag egyhangulag elfogadta a budapesti Magyar Idegenforgalmi Tanács felhívását. A Hungaria Egyesület az idegenforgalmi világszervezet létesítését feltétlenül fontosnak és szükségesnek tartja. Ezáltal máris kimondotta, hogy az Országos Magyar Idegenforgalmi Tanácsal való helyes irányú és szoros együttműködés, valamint kellő erkölcsi támogatás útján a Hungaria Egyesület nagyon is hasznos szolgálatot tehet az óhazának és az egyetemes magyar ügynek.

— Csakis az, aki külföldön él, látja igazán, hogy a nem magyar emberek hatalmas többsége — feltéve hogy egyáltalában tud rólnk — mily ferde fogalommal bír s mily dermesztően keveset tud országunkról, annak háború előtti súlyos, a háború alatti nagydoboktanusított hősi s önfeláldozó, valamint az azután következő évek borzalmaiban — s azóta is — szenvedett mártír-szerpeiről. S bár szent ügyünk igazában mindhalálig bizunk, bár nemzetünk őseréjében, szívósságában, tehetség-

ben rendületlenül hisszük s bár biztos a reményességünk hogy Magyarországra, a mi forrón imádtott, drága Nagy-Magyarországra "nem volt, hanem lesz!" mégis olykor — ilyenkor — a komoly magyar szíveknek ha kétségei nem is, de aggodón félő érzései bizony vannak. Elvérést aránylag kis seb is okozhat, ha nincs segítség a kellő időben; hogynem féltenek tehát ettől szegező jó hazánkat, melynek lelketlenül megcsontított áldott törzse, oly számos és súlyos sebéből csurgó nemes vért patakokban vesztí.

— Öseink, hajdan, sokkal kevésbé válságos időkben a "véres kardot" hordozták körül ma — sajnos — ilyen jelre nincsen szükségünk, vérsz országunk a veszedelmek riasztónál is riasztóbb jelképe: segítségére sietni minden magyarnak kötelessége szerte a világon! Szerény tehetségünkhöz képest mi is akarunk segíteni és a lehetőséghez képest segítünk is. Társadalmi Egyesületünk ennek ezáltal is jelét adta, egyhangú lelkes határozattal járulván hozzá az Idegenforgalmi Tanács javaslatához s az egyesület kebeléből egy tizenkét tagú idegenforgalmi bizottságot választott.

A Kanadába szakadt magyarságnak hazafias gondolkodását drámai erővel visszatükröző izenet így végződik: "Főleg propaganda iratokat kérünk minél nagyobb számban. Ez utóbbiak nélkül majdnem tehetetlenek volnánk; az itteni élet s a viszonyok nehézségeivel küzdve, az előszóval való propagandában jórészt korlátozva vagyunk; legjobb segítőitársaink a propaganda-füzetek, könyvek és egyéb nyomtatványok, képek és táblázatok. Ezeket eddig is igyekeztünk jól felhasználni, ám sajnos, anyagunk túlontul kevés volt és ma is az. De sokkal többet remélünk tőle a jövőben!"

Kövessük a jó példát minél többen!

Edison tragédiája — az autógumi

FORD KERGETTE SIRBA A MENLO PARK VARAZSLÓJÁT — EGY MAGYAR MÉRNÖK EMLÉKEI A LEGNAGYOBB FELTALÁLÓRÓL

Nagybetűs címet olvasok egyik lapban: "Feltalálták a mesterséges gumit." Káprázó szemmel rohanom végig a sorokat: anyaga acetilén, só és víz. A szabadalom a Dupont Company-é. Megdöbbenve teszem le az újságot. Hát mégis? Ami Edisonsat sirba vitte, mégis megvalósult? Lehetősége, hogy valakinek sikerült az, amibe Edisons belebukott s amely felől rótt ennek a nagy embernek az erejét?

Ugyanekkor hozták nyilvánosságra a lapok hogy a mes-

terséges gumit feltalálójá egy szerzetes, J. A. Nieuwland a ty. Már 1906-ban kezdett foglalkozni ezzel a kérdéssel. Akkor szintetikus uton előállította a divinil-acetilén olajat, most azután ebből az olajból készítette a mesterséges gumit. New Jerseyben már épül egy nagy ipartelep, ahol a mesterséges gumit nagy tömegben fogják gyártani. A Du Pont vállalat, amely a szabadalmat megvette, óriási összeget fizetett a szerzetesnek a találmányért. A barát azonban szegénységi fogalmára való tekintettel nem fogadta el

a pénzt, hanem átadta a Szent Kereszt kongregációnak.

Gondolhatnánk a rosendalei temetőt járni, a kis dombok között friss sír: Edisonsé. Nem vették rá az igazság betűt, mert akkor ezt kellett volna kiírni: "Itt nyugszik Edison Alva Tamás, a nagy feltaláló, akinek zsenialitásánál csak a szíve volt nagyobb s akit megölt az Idegen kalmárelkűség."

Csöndes, már jóformán csak multum emlékeinek élő ember vagyok én nem akarok senkit se bántani s el tudok gyönyörködni a dögicés szunyogban is, pedig tudom, hogy vérből táplálkozik, de most mégsem hallgathatom el hogy Edisonsat isen igei idegen ember mondjuk, ha így jobban tetszik: az amerikai töké minted igájába hajtani és minden áron csak — nekivedni, gyarapodni akaró mohó mentalitása ölte meg. Edison tisztavolt és naiv, mint a gyermek. Lelkének ehhez a naiv tisztasághoz sohasem fért a kalmárelkűségnek, a merev és rideg anyagságnak még csak az árnyéka sem. Belső kényszer volt nála az alkotás s végtelen ember szeretettel párosult benne. Egész élete bizonyos erre, hisz alkotásai mind a békés társadalmi javát szolgálták s undorodott mindattól, ami ellene van a tiszta emberi szeretetnek. Soha eszébe se jutott, például, hogy újfélé fegyvereket találjon fel. A háború gyilkoló eszközei hideg távolban állottak tőle: a béke, a szív, a haladó tudomány és a szeretet embere volt Edison Alva Tamás. És hazaszerezték. Szívében élő ragyogás volt ez a fogalom, a haza eszméjét másoknál is mindig végtelenül becsülte s hazája fényének, erejének emelése mindig forró gondolata volt. Ragyogó jellemvonás ez s az ő esetében is itt kezdődött a tragédia. Mert a mohó és anyagiás töké ennél a nagyszerű gondolatnál támadta

meg, alattomosan folyton ezt lobogtatta előtte, pedig semmi mást nem akart mint új milliókat, új hatalmat s anyagi egyeduralmodást.

EDISON A MAGYAR BÉKERŐL

Most lesz három esztendeje, hogy huszonkét évi távollét után viszontláttam Edisonsat. Ujra mérnök lettem a laboratóriumban. De mekkora volt itt a változás! Az épületomb ekkor már óriásivá nőtt s inkább hasonlított valami nagy, német vasúti állomáshoz, mint kísérleti telephez. A vadszölő, mióta nem láttam, egészen benőtte a laboratóriumot s már bekukucsált az emelek ablakain is. A gyártelep kiterjedt, új épületszopórtok kerültek a régiék mellé — óriási volt. Minden megváltozott, hogy itt jártam, a laboratórium, a gyár amely 1915-ben leégett s újra építették, csak Edison alakja lett kisebb. Igen Edison összeroppant.

Már nem igen találkoztam régi munkatársammal a mechanikai laboratóriumban, annál több volt azonban a régi newyorki magyar ismerős, Weinert Gusztávval az élükön. Edison mindig nagyon szerette és becsülte a magyarokat. A laboratórium közepén állottam éppen, mikor mellém tóppant Edison. Arcomban nézett, közel lépett hozzám s megfogta szeretettel a vállamat.

— Palkó! — kiáltott fel. — Te újra itt vagy?

S rámmézt még mindig szelíd, gyerekes kék szemével. De fátyol volt már ezeknek a szemeknek sugárzása előtt, valami mély bánat, töprengés, fáradság talán panasz is és öregség. Soha el nem felejttem ezt a pillantást.

— Mester! — mondtam neki s telefutott a szemem könnyel, mert nagyon szerettem ezt a nagyhomlokú, kékszemű em-

bert. — Igen, Mester visszajöttem.

Álltunk szemben és jödelg csak néztük egymást. Isteneim huszonkét éve nem találkoztam és mi minden nem történt azóta Háború, sokmilliónyi halál, Magyarországi megcsontítása — a ki gondolt volna erre 22 évvel ezelőtt?

— Megjöttem — mondtam mégégyyszer.

De Edison ezt nem hallotta. Zúgta a gépek s szegénynek süksége akkora már annyira előrehaladt, hogy senkise tudott beszélni vele. Csak nézett sokáig s végre megkérdezte:

— Vége van rég a háborúnak. Hogy vagytok ti magyarok odaát a békével megelégedve?

Nem lehetett beszélni vele. Hát mutogattam a saját testemen, hogy levágták a kezünket, a lábunkat, nincs semmiképp tétettek és kifosztottak vagyunk. Edison csaknézett rám míg mutogattam magyarázta a megértette, mit mondok s mély ségessen elérkeznyedett a szemem.

— Szegények! — mondta. — Szegény magyarok, ti! Pedig milyen derék emberek vagytok! Elfordult és kiment a laboratóriumból.

FORD ÉS EDISON

Mint, aki huszonkét évvel ezelőtt frissenek, erőnek és lelkesedőnek ismertem a nagy feltalálót, megrendültem a mostani Edisonsától. Arca megőrt és mély ráncoktól volt barázdás, járása bizonytalanul vált, természetközben állandóan balra tartott, mintha valami láthatatlan erő húzná arrafelé s már a hangja se volt a régi. Elhatalmasodott süksége miatt már nem tudta megtélni hangjáerejét s szavai így, egy mondatban is, hól magasabban, hól alacsonyabban csengtek úgy hogy siralmas volt hallgatni. Ereje rohamosan gyengült, a laborató-

A FEKETE KOCSI

IRTA: BABAY JÓZSEF

— Ha fogyóban, hát végy utat a Buricsnál! Félvak csizmában nem szeretik hivatalt viselni te Náncsi!

Ónody bácsi megforgatja a csizmát, lábán már melegsik a tarka parheltkapca, kevés féderjavaszt hozav a csizmabelsőbe és felhuzza. A csizma szára ragyog, de a hegyes feje soványodik a fényben. Hozzávért sarkait a padlóhoz, no most már helyén van. Fűj, libeg, hiába békecsizma ez, nehezen megy a lábára, de nehezen is szakad le róla.

— Hozd ide a suvikszot! Ónody néni odadobja a suvikszot meg a bojtoskefét és meggy a konyhából a szobába. A szobában meleg kódomafy van, sötétedik már, télidélj négy óratájt az idő. Tekintete szála átfűződik a homályon, ráféreldök egy nagy katonaképre amelyre az első urat utánozta a lencse. Felsőhájt:

— Hej, kedves első uram, a te csizmádat sohasem kellett ennekem pucolni! Igaz ugyan, hogy cugosba jártál. Mert uri asztalos voltál kedvesem, nem mint az ott kint é!

Beharsán rá Ónody bácsi hangja:

— Náncsi, indulok! — Osztan megint ne a Tauszigtól kerüljöz haza! Egyne-sőbb ut is visz idáig!

Ónody bácsi nem szól semmit. Vastag erős keze rásulyul a konyhakülsőre, a fényes csizmák kiviszik hatalmas testét, a nagyudvarra. Megáll, mert az ezüstszínűs dómány nyaka karcolja az állalját. Jobbra-balra forgatja összes bajusz-szákkal telenőt szep öregfejét, homloka fölött nyárfazagésbe kezd a lapostetűjű csúfó lófark-bokrétája, ránt egyet-kettőt a

vállán, kipillant vastag drótszem öldöke alól s aztán indul. Egyenes a tartása, feszes a dereka, módos benn a járás, így is állik diszruhában úgy járjon az ember akár tiszt alatt a mén. Mert a Temetkezési Vállalat választása épp a módos testalkata miatt igazodott hozzá, elvágta a faragott, üvegfalú halottaskocsi bakján disztartású ember tarthatja csak a gyeplőt.

Ott áll már a nehéz, fekete kocsi az udvar alján. Hej, de szép alkotmány... Csak a királyoknak, hercegeknek, meg a halottaknak dukál ilyesmi. Keréktögyeit sárgarézszis futja körül, küllői ébenfényű, ragyogó lánykarok. Akkora négy kerék, hogy még a másvilág sara sem érne a tengelyükig. Pedig a másvilágban nagy a sár, mondta ezt Percz esztergályos ur is, aki tetszhalottként két napig bo lyongott odaát. Féiacéliből ácsolták a fédereket, a féderék is ébenfeketék, szélükön aranyfő-nálszeggellyel. Nagy, öblös, terhes oldalú diszláda ez a kocsi, a bak mögött meg a hátsó ajtajánál is két-két kihajló sarokoszlop. Felnyulnak az oszlopok a kocsi tetejéig s rajtuk rezes, gyertyablakkal s tetőszellőzővel. Aztán a kocsi többi darabjai mind-mind kifarragva csipkésre. Itt-ott szómorva szivhajlásura, különösképp a tetőperem, amelynek rézkapcsaira kó szorukat lehet akasztani. És kétdoldalt a fénylő üvegfalak... De gyönyörű is az ilyen parádé.

Ónody bácsi megáll a kocsi előtt s belenéz az üvegfalba. Az üvegfalukör visszatükrözi a lakját, megustrálja hát magát, csillog a csizma orra is, jól van rend van a munder körül rend a kocsi körül, azaz néz-sük csak a lovakat.

— Hogy a nyársas rosszeb tegeyen el téltre, mért nem keféted le tisztábbra ezt a szegélyszíjat

— hördül Ónody bácsi a sánta Roszgyerekre, aki istállófiú a pompázatos gyászfogal körül.

Igaz van, mert a jó szom-dakün is észreveheti, hogy a fehér palprákat takaró diszpozító szíjszegélye zsiros még. A felhér gyászparipák feje is be van burkolva szövetből szabott kucs mákba, az ő fejkükön is lófarkeset reszket magosan, s fénylik a szőrük, a gyeplőjük a szűgy-tartó kapcsuk, ragyog szájukban a karikás zablá, rövid farkuk kibújik méltóságos lebbené sü gyászöltönyük alól rövid farkuk szőre is csillog, csillog akár a hosszú, bakra csavart kantár, amely egy perc múlva Ónody ur markából távirtozza a kocsis-parancsokat!

Ónody bácsi hátrál pár lépést. Felveti a fejét s végigvizsgálja megégyeszer a fogatot. A rudkötőtől a hámgig a hámtól a bakig. A kocsi csillog, a kocsi lenyűgöz. Már csak a koporsót kell betolni az üvegfalak közé, aztán indulhat és kerékezhét a királyi uton! Mert a halottasház től a temetőig mindig királyi az ut, mint ahogy minden halott király. Így mondja ezt Valcsics csizmadia ur verse is, amelyet elszavalt tavaly az Iparoskörben:

Aki meghalt az már király, Mert csizmát többé nem csinál!

Ónody bácsi szeme eléri még a kocsi négy sarkán libegő, ragyogó angyalakát is, nézi szép testüket, formás kis keblük körvonala édes vonalat húz az akonyati égbé.

Fentemre a bakon, arany-szegélyű pokrócot terít az ölégbe, aztán mikor megfeszül a gyeplő, kikeményül a hám, a fehér lovak feje felvetődik szinte zene ahogy lépnek patáikon s a halottaskocsi kigördül a kétrét-tárt kapun...

— Heles, — mondja félhangosan, — éppen időre érek. A három fej — Ónody bácsié,

meg a két ló — pompás tartással egyenes, csak előre néznek, előre az uton végig a keskeny Kobak uccán, aztán majd balra, majd megint előre, egészen az iskolai uccai gyászházig ahol már koporsóba szentelten várja a batárt Isteben boldogult Koppy Kálmán nyugalmazott főbíró ur, élt 76 évet...

A Kobak-ucca közepére most fordul ki sánta egyesével Domb-szódás. A ládák tele szikvizzel, siet Bodvicára, mert Brenner korcsmáros urnál kifogyott a szódavíz. Már faral jobbra a sánta, de Domby ur megpillantja a közeledő halottaskocsit.

— Pszt! Hé!

És meghűződik szépen a lejtős kocsiút szélén.

Mikor elhajtat mellette a gyászbatárt, megbillenti piszkos borsapokáját. Ónody ur csak bicentve fogadja a köszönést, nem néz oldalát, pedig ha gyalo gonnan lenne, ő köszönné agyon-istent! Mert hát tartozik néhány nagyívű síkvizecskével. Ám most, most ő ül a bakon az ablakos hintó trónján, ő most a halál kocsisa, szertartásos és sérthetetlen ur akit illik süvegegni. Igaz, a süvegezés a halottat hordozó alkotmányok is szól, általában a kocsiinak, lónak, égő lámpáknak faragott angyalaknak de hát sem a kocsi, sem a ló nem született köszönőfogadásra. Így hát csak Ónody bácsi bicent.

Aszódasember mellében valami enyhe borzadály van. Mikor elhalad végre a gyászokcsi, megcsapja a sántát. A sánta félrug a farkával és trappol. A szódás felsőhájt:

— Hja-ja! Eccer mindenki el megy. Abba...

A barátok tornyában éppen négyet ütött az óragép, amikor Ónody bácsi befordul a Nádásip-uccába.

— Heles, — mondja félhangosan, — éppen időre érek.

Mert a temetés négy órakor kezdődik s a szertartás elhúzódik. Pláne ma, hogy három barát temet...

Zsindely néni a Kramer-bolt elhát beszélget a Kerekes ténsasszonnyal.

— Ténsasszony nem megy a főbíró ur temetésire? — Nem tudok gyászházhoz jární — mondja Kerekesné, — meg aztán a megboldogult még tizenkettőben jól elbánt az urammal. Emlékszik Zsindely néni a selemgubó-esetre?

— Aha.

— No, mit sirjak-rijjak ott az urak között, ha igaztalan lenne a könnyhullatásom.

— Hát persze-persze... Zsindely néni hátrafordult s megpillantja a fekete kocsit.

— Ni-ni, már megy is érte az Ónody! Hej engem is talicskáz-lak nemcsakára.

És hirtelen bemennek a boít-bak, nem nem jó hosszan nézni az üres halottaskocsit. "Beállítás" öket. Ugy bizony... Nagy rejtély a halál.

Hideg szél surran a kisvárosra, a döbröki fenyőerdő felől. Lehet, havat hoz, bár korai lenne. Fellibbenti a lovak gyászdrapériáját a Fütykös megrind egy kicsit, amint hirtelen visszacsapódók hasa alá a szíjszegély. Ónody bácsi visszafogja a gyeplőt, ne-te-ne, bolond! Már megzint idegősköcc. Jól nézne ki a hivatalom, ha ma is úgy járnék veled mint amikor a szegény Főnyék Ágost temettük! No hisz, az szép eset volt.

Ónody bácsi agyán végigfut a tavalyi eset. Vitte ki szépen a temető felé Főnyék Ágost urat, már a Lebach felé jártak, amikor a Fütykös megvadult a gyászoló Főnyéknek sikolyaitól. Uccu, ugrott jobbra, aztán ki a kocsit a halottal együtt a gyászmenet elejéből. És vágta be — bolond állat ez a Fütykös, egyenest a Kepplerék nagy ud-

varába. Eppen a Keppler-udvarba, a megboldogult elhalt leg-nagyobb haragosához, aki ugyan méltán tartotta a haragot, hisz Főnyék Ágost kétszer választotta el a feleségeitől. Nem volt elég hogy mind a két asszonyt kicsalta magának, még a temetőbe menet is meglátogatta.

Sokan azt mondták akkor, Főnyék Ágost esztergályos ur kiszolt a koporsóból a lovakra, s parancsot adott, hogy vigyék be a Keppler udvarába. Mert bocsánatot akar kérni földi tetelért...

Fütykös száját jól fogja a gyeplő, egy perccig még táncos a járása, de aztán megnyugszik. A gyászucca elején Lábodiné éppen akkor nyitja ki az uccai ablakot, amikor a ház előtt megy az üres halottaskocsi. Megriad és keserves sírásba kezd. Gyorsan becsapja az ablakot s szalad hátra a műhelybe, a kisudvarra. A műhelyben Lábodiné angol és uri szabó ur a számvető szakettjéből szedi ki a bankettfoltokat, nagy, szappanos kefével. Meglepetten néz sirva barantó asszonyára.

— Mi bajod má megint? Lábodiné felemel két kőtegyet és egyre erősebben sir.

— Má megint izgacc evvel a feleletlenséggeddel? — szedi ki a harag a kis szabóból a szavakat. — Mit sírsz?

Lábodiné nem válaszol. Lábodiné felemeli a szappanos-kefét s hozzáröpi.

Most megszólal az asszony: — Csak az jutott eszembe, édes kis uram, mennyire megsiratlak majd, ha érted jön a halottaskocsi...

A gyászház az iskola ucca 27 szám alatt van, éppen az ucca közepén. A kapun kívül is feketedik a nép, ott van a kisváros fele, szép, nagy temetés ez. Ónody bácsi jól látja a magas bakról kik szoronganak. A gyű-

rú szélén egymás mellett állnak Müller tanító ur és a féllábu Böhm bácsi. Mindketten ferenc jökában. Bólongatya adják egymásnak a szót.

A Nádasdi-gerék, aki fenn ül a Gyulassy-kerítés tetején, elkiáltja magát:

— Gyün a halottaskocsi! Mindenki hátrafordul.

Legelőbb a négy lámpa csillog bele a szemekbe, mert már homályosodik nagygerést. Aztán kiválik alóluk a nagy, igen nagy batár. Minden mellre mély szorongás szakad. Hej, de fájtó kép ez: jön a halottaskocsi...

Jön s megáll majd a kapu előtt a Temetkezési Vállalat vitézruhásai nemsokára hozzák a érc-koporsót, az érckoporsóban Koppy Kálmán nyugalmazott főbíró urat, élt 76 évet...

Aztán, mikor betolják az érc-koporsót, elindul a menet az örökterthe...

Tudja Istén mi van Ónody bácsival megállítja a kocsit s vár meg a kapu elől elitzsult a nép. És — mert verses ember — s mert szemezni kezd a hideg eső, így mondja magában:

Esik eső, szél van, Idestova téli van... Odalenn a vén főd alatt De nagy békesség van...

Es bólogat hozzá:

Müller tanító ur, meg a falábu Böhm bácsi nézik a fekete kocsit.

— Egyszer kegyedért is eljón! — mondja tréfásan Müller tanító ur.

— Kegyedért se később! — feleli Böhm bácsi és szorongatja a vén mester kezét.

Sírás hallatszik ki a gyászudvarból.

Egy-két késői levelet hullatnak itt-ott a gesztenyefák. Esik.